

LA DISTRIBUCIÓ DE CENTRES DOCENTS ENTRE ELS PROFESSIONALS DE L'EAP: ORIENTACIONS PSICOPEDAGÒGIQUES

José-Diego Vargas Cano

EAP T-11 (Conca de Barberà)

1. INTRODUCCIÓ

Un dels assumptes que els diferents EAP han de planificar abans de l'inici de cada curs és la distribució de centres docents entre els integrants de l'equip.

La normativa d'organització del servei d'aquest curs 2003/04 (RESOLUCIÓ de 4 de juliol 2003), a l'article 1.2.1., quan estructura l'atenció als centres, fa recaure la responsabilitat de la distribució de centres a la direcció del servei. Textualment diu:

“Correspon a la direcció de l'EAP la distribució dels centres docents entre els professionals, tenint en compte els criteris següents:

- l'especialització i l'experiència dels professionals de l'equip,
- un mateix professional ha d'atendre, en la mesura que sigui possible, centres de primària i de secundària vinculats per a garantir el seguiment de l'alumnat i la continuïtat de la seva intervenció,
- preveure períodes màxims d'atenció d'un mateix professional a un mateix centre.

En el cas dels EAP amb un àmbit d'actuació diferent al municipal, que la distribució de centres sigui compatible amb una planificació racional dels desplaçaments.”

A partir d'aquesta normativa marc, el propòsit d'aquest article és oferir orientacions de caire psicopedagògic que ajudin a concretar la distribució de centres entre els diferents professionals del servei. Ens referirem únicament als professors de psicologia i pedagogia, donat que la resta de professionals que poden integrar els diferents EAP requereixen d'altres reflexions que no són objecte d'aquest treball.

2. ANÀLISI DELS CRITERIS PROPOSATS PEL DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Tot seguit s'ofereix una anàlisi i comentari dels criteris proposats pel Departament d'Ensenyament sobre la distribució dels centres entre els diferents professionals. Les orientacions que presentem responen a la natura de dos principis fonamentals:

a) Un principi de caire **psicopedagògic**, mitjançant el qual s'intenten proposar elements per un increment de la qualitat del servei que l'EAP pot proporcionar als centres docents.

b) Un altre principi de caire **organitzacional**, mitjançant el qual es proposa distribuir els centres de manera que s'afavoreixin la *cohesió* i la *integració* de l'EAP mateix.

Passem a comentar els esmentats criteris (RESOLUCIÓ de 4 de juliol 2003, article 1.2.1...).

2.1. L'especialització i l'experiència dels professionals de l'equip.

El primer dels criteris que proposa la normativa es fonamenta en considerar la competència tècnica i/o l'especialització dels professionals del servei.

Tot i que la via d'accés als EAP (quant als professors/es de psicologia i pedagogia) no diferencia entre els diferents professionals que poden accedir a desenvolupar les seves funcions, a la realitat es pot donar que els diferents integrants dels equips (tant pedagogs com psicòlegs) puguin tenir certa competència tècnica i/o especialització en un àmbit específic de les NEE, ja sigui a partir de la seva formació o per l'experiència acumulada durant la seva intervenció. Donada la distribució concreta d'aquests alumnes (pensem per exemple en la concentració d'alumnes amb dèficit auditiu o motriu en centres ordinaris) pot ser aconsellable que si un professional del servei compta amb una competència específica per atendre aquest alumnat pugui dedicar-se de manera preferent a aquests centres.

A partir de l'aplicació d'aquest criteri, seria factible aprofitar aquesta especialització i/o experiència de cada professional en el treball d'equip. D'acord amb aquest criteri, i amb l'objectiu d'oferir un millor servei i afavorir el treball en equip, caldria potenciar que juntament amb l'assessorament per part del membre de l'EAP referent del centre sobre un alumne amb NEE, excepcionalment altres membres de l'equip poguessin intervenir en l'avaluació / seguiment d'aquest cas, si les característiques de les dificultats de l'alumne/a ho justifiquen i l'especialització i/o experiència d'altres membres de l'equip poden ajudar a enriquir i millorar qualitativament el coneixement de les NEE de l'alumne i la intervenció posterior. Es pot entendre que aquesta intervenció d'altres membres de l'EAP no pot quedar reduïda a les reunions de coordinació d'equip que es fan setmanalment i on es pugui analitzar conjuntament aquell cas, sinó que podrien incloure, entre d'altres intervencions, l'avaluació conjunta de l'alumne, l'elaboració de criteris per l'adaptació del currículum, entrevistes conjuntes amb la família, etc.

2.2. Un mateix professional ha d'atendre, en la mesura que sigui possible, centres de primària i de secundària vinculats per a garantir el seguiment de l'alumnat i la continuïtat de la seva intervenció.

Aquest criteri respon a la necessitat d'afavorir la continuïtat curricular i la transició entre primària i secundària, tant dels propis alumnes amb NEE seguits per l'EAP, com des del punt de vista de l'assessorament que l'EAP pot aportar durant tot el procés de la

transició primària-secundària per l'alumnat en general. D'aquesta manera, es proposa que en la mesura que sigui possible, un mateix professional atengui o sigui el referent per cada institut i els seus centres de primària adscrits,

Aquest criteri, que respon a la raó psicopedagògica, no ens ha de fer perdre de vista que en l'aplicació pràctica del mateix es podrien derivar certes dificultats, en funció de la realitat geogràfica dels diferents EAP. En efecte, en els EAP on l'àmbit d'actuació sigui municipal l'aplicació d'aquest criteri pot no ser gens senzilla, donat que els centres de primària poden tenir més d'un IES de referència, cosa que dificulta la distribució dels centres entre els professionals del servei. Per altra banda, quan l'àmbit d'aplicació és una comarca amb municipis (i/o centres) amb molta dispersió entre ells, el seguiment d'aquest criteri pot arribar a produir certes descompensacions entre els desplaçaments dels diferents membres de l'equip, de manera que uns hagin de fer-ne molts quilòmetres i d'altres no tants. A partir d'aquesta matisació, es deriva el criteri que veurem més endavant (el número 2.4).

2.3. Preveure períodes màxims d'atenció d'un mateix professional a un mateix centre.

Resulta convenient, des del punt de vista d'atenció i seguiment dels alumnes amb NEE, del coneixement de la "cultura" i dinàmica de funcionament de cada centre, etc., procurar uns períodes temporals d'atenció continuada als centres per part d'un mateix professional.

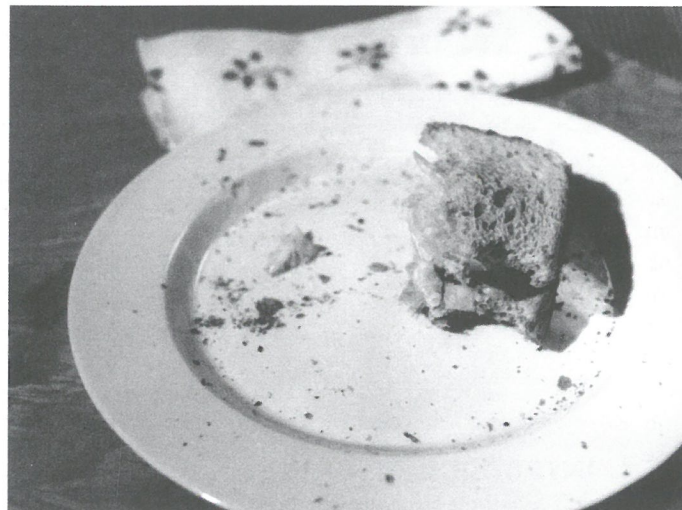
En funció de l'estabilitat de les plantilles, del seu augment, de la forma d'ocupació de les places i d'altres circumstàncies dels membres de l'EAP (comissions de servei, excedències, etc.) pot donar-se durant alguns períodes temporals que la plantilla del servei presenti certa inestabilitat, amb la incorporació i/o abandonament successius de diferents integrants de l'equip. En algun cas (per exemple si es dona un augment de plantilla), es pot aprofitar aquest fet per redistribuir els centres entre els professionals, prenent com a referència els criteris exposats en aquest document i especialment la conveniència de que un mateix professional atengui durant un interval temporal suficient cada centre, donat que així es pot garantir una més gran qualitat de l'assessorament psicopedagògic.

Malgrat tot, i en qualsevol moment que es plantegi la distribució de centres entre els membres del servei, caldria atendre a *garantir, en la mesura que sigui possible, uns períodes temporals d'atenció òptims per part d'un mateix professional, especialment en els centres amb més necessitats del servei (CEE, CAEP, centres ordinaris amb unitats específiques d'EE o centres ordinaris amb més alumnes amb NEE), amb l'objectiu de garantir la qualitat del servei.*

Passem a comentar el següent dels criteris proposats pel Departament d'Ensenyament per la distribució dels centres entre els professionals.

2.4. Que la distribució de centres sigui compatible amb una planificació racional dels desplaçaments (en EAP d'àmbit supramunicipal).

Al quart dels criteris que proposa l'Administració té dues interpretacions possibles. La primera és la de procurar una distribució proporcional dels desplaçaments entre els diferents professionals del servei, i la segona la de procurar, en la mesura que sigui possible, que els desplaçaments que faci un mateix

professional tinguin certa lògica i coherència.

En efecte, l'assessorament i l'orientació psicopedagògics que l'EAP ofereix als centres educatius, als professors/es, als/les alumnes i a les seves famílies requereix de la presència dels professionals del servei als centres i, conseqüentment, dels desplaçaments habituals per tota la comarca i/o municipi.

Per aquest motiu, específicament pels EAP d'àmbit supramunicipal, es proposa que en la distribució dels diferents centres entre els professionals, en la mesura que sigui possible, es tendeixi a equilibrar els quilòmetres que han de fer els diferents membres del servei, ja sigui durant el mateix període de dedicació o, si més no, que en els diferents períodes temporals d'atenció als centres es vagin compensant progressivament els quilòmetres efectuats entre els diferents professionals, amb l'objectiu de distribuir proporcionalment els inconvenients que es puguin derivar dels desplaçaments entre tots els integrants de l'equip.

Una manera possible de fer possible aquesta proporcionalitat de desplaçaments seria conformant zones de desplaçament a cada sector, de manera que en la distribució de centres entre els professionals també podria quedar garantida l'aplicació del criteri 2.1 (atendre un IES i els CEIP adscrits un mateix professional). Una vegada configurades les diferents zones del sector, es podria intentar equilibrar el quilometratge entre els diferents integrants de l'equip.

Malgrat aquestes consideracions, també es pot donar el cas que si algun dels membres de l'EAP pateix alguna impossibilitat física permanent es puguin distribuir els centres a partir d'aquestes limitacions.

3. CONCLUSIONS I PROPOSTES

Els criteris proposats pel Departament d'Ensenyament a la normativa d'inici de curs poden ajudar a concretar la distribució de centres entre els professionals. Des d'aquestes instruccions es fa recaure la responsabilitat d'aquesta decisió en la direcció de l'equip. Malgrat aquesta fórmula administrativa, sembla raonable que sigui el propi equip en conjunt qui estableixi la concreció dels criteris proposats pel Departament d'Ensenyament.

Quan s'ha de prendre aquesta decisió la realitat i les circumstàncies específiques de cada sector fan que de vegades resulti complexa aquesta distribució de centres entre els professionals dels equips. Des d'aquest treball no s'han abordat assumptes tan cabdals per la distribució dels centres com quines són les necessitats d'atenció temporal del treball de l'EAP en un

centre específic (Abril T., et al 2002). Totes aquestes característiques requereixen d'una reflexió interna en el si dels diferents equips amb l'objectiu d'optimitzar el servei que l'EAP pot oferir al seu sector de referència.

A tall d'exemple, i per concloure aquest treball, s'ofereixen altres elements que tot i que no figuren a la normativa de regulació dels EAP, sembla raonable tenir presents en el moment de plantejar-se la distribució de centres:

A) Distribució equilibrada dels centres amb més necessitats del servei i/o alumnat amb NEE entre els diferents professionals del servei.

Una de les funcions bàsiques dels EAP és l'avaluació de les NEE dels alumnes i l'assessorament sobre les mesures educatives més idònies per la seva educació. Sembla lògic pensar que quant més gran sigui el nombre d'alumnes amb NEE que hagi d'atendre un mateix professional, més hores de dedicació (atenció) hauria de preveure el servei per aquesta funció (en el treball d'Abril, T. et al. -2002- s'ofereixen unes propostes horàries molt interessants al respecte). Des del punt de vista de l'atenció del servei l'aplicació d'aquest criteri podria concretar-se en la dedicació de més hores als centres amb més alumnes amb NEE, juntament amb una distribució raonada (proporcional) entre els professionals del servei en el total d'alumnes amb NEE que han d'atendre, entenent que aquesta "xifra" és variable i oscil·lant, no només en el mateix curs escolar, sinó en els diferents cursos escolars. Dit d'altra forma, *s'hauria de tendir a que cada professional atengués, en la mesura que sigui possible, un nombre similar d'alumnes amb NEE.*

Aquest principi afecta igualment a la consideració de la diferent tipologia de centres. Per una banda, els CEE i els CAEP concentren una gran quantitat d'alumnat amb NEE i requereixen d'una atenció preferent per part del servei. Donat que la funció de l'EAP es concentra, en part, en el seguiment d'aquests alumnes, els professionals que atenguin aquests centres podrien atendre d'una manera secundària altres centres ordinaris sense una problemàtica especial afegida.

D'altra banda, caldria atendre a les dificultats que poden presentar centres considerats com a "ordinaris" però que per les característiques socioeconòmiques i/o culturals de l'entorn acostumen a generar una atenció especial per part dels EAP.

En definitiva, es tracta de procurar una distribució equilibrada dels centres amb més necessitats del servei i/o alumnat amb NEE entre els membres de l'EAP, de manera que no es concentri en un mateix professional l'atenció als centres amb més dificultats.

B) Centres concertats sense pla d'actuació signat amb l'EAP i llars d'infants.

En el cas dels centres privats concertats i les llars d'infants on no es dona una atenció periòdica per part de l'EAP, seria convenient que les demandes concretes que es vagin produint es vagin assumint per part dels professionals de l'EAP atenent a alguns dels següents criteris:

a) Si la distribució dels centres entre professionals s'ha fet conformant zones geogràfiques delimitades per municipis o nuclis de municipis, seria convenient que el professional que atén aquesta zona assumeixi les demandes que provenen de les escoles concertades i les llars d'infants d'aquell municipi, donat que aquest professional ja té cert coneixement de les característiques de l'entorn i no l'implicaria un desplaçament extra.

b) Si la distribució dels centres entre professionals s'ha fet atenent a d'altres criteris, resultaria convenient, com a mínim, que les demandes d'un mateix centre fossin assumides per un mateix membre de l'equip, que ja coneixeria (o aniria coneixent) la dinàmica del centre, l'equip directiu, etc., facilitant-se així les intervencions posteriors.

C) Consideració específica de les tasques de direcció.

El membre de l'equip que desenvolupa les tasques de direcció a l'EAP ja té contemplada una reducció a l'horari per dedicar-lo a les gestions pròpies d'aquesta tasca. Malgrat tot, la participació en d'altres estructures organitzatives del Departament (comissions de matriculació, PFZ, etc.) i les pròpies de representativitat del servei no es poden preveure fàcilment, de manera que els centres que atén la persona que desenvolupa la direcció poden veure reduïda l'atenció per part de l'EAP durant certs períodes del curs escolars (degut a aquesta dedicació del professional a tasques de gestió).

Aquest fet requereix d'una reflexió i un compromís per part de l'equip, en el sentit de valorar l'assignació de centres al director/a de l'EAP. Entre d'altres consideracions, es podria reflexionar a l'entorn de:

a) La idoneïtat d'assignar al director/a de l'EAP centres que requereixen d'una atenció poc intensa per part de l'EAP, preveient que poden haver èpoques (per exemple durant les comissions de matriculació, etc.) en les quals l'atenció que el director de l'EAP pot donar a alguns centres docents pot quedar reduïda.

b) La conveniència i/o possibilitat de que d'altres integrants de l'equip puguin intervenir, en casos molt delimitats pel propi EAP, en els centres que el director deixi d'atendre per la seva dedicació a les tasques de gestió. Aquest fet hauria de ser molt excepcional i per raó d'urgència..

Referències bibliogràfiques

Abril, T. et al (2002). *Reflexions entorn a la distribució temporal en el treball dels EAP. Nombre de centres per professional psicòleg o pedagog.* ACPEAP: Barcelona. <http://www.pangea.org/acpeap/7comissi/ratios%20EAP.pdf>

RESOLUCIÓ de 4 de juliol 2003, que dona instruccions per a l'organització i el funcionament dels serveis educatius i del Programa de mestres itinerants per a deficients visuals del Departament d'Ensenyament per al curs 2003-2004 (FDAA Departament Ensenyament, Núm. 967, pàg. 831).

Notes

[1] Farem servir el gènere masculí durant tot l'article amb objecte de facilitar la lectura, entenent que s'inclouen en ells tant els homes com les dones.

